

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องต่อ แนวทางการอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank) ฉบับปรับปรุง

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาแนวทางการอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank) ฉบับปรับปรุง สรุปผลการรับฟังความเห็น¹ ดังนี้

1. วิธีการ จำนวนครั้ง และระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

ธปท. ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชน (public hearing) ระหว่างวันที่ 19 มิถุนายน ถึง 4 กรกฎาคม 2566 ผ่านเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมายและเว็บไซต์ ธปท. โดยมีผู้ร่วมให้ความคิดเห็นผ่านช่องทางดังกล่าว รวมทั้งสิ้น 14 ราย (ประเด็นประกอบการรับฟังความคิดเห็นปรากฏตามเอกสารรับฟังความคิดเห็น (Consultation Paper ฉบับปรับปรุง))

2. ผู้เกี่ยวข้องในการรับฟังความคิดเห็น

- 1) ผู้ประกอบธุรกิจเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) และกลุ่มธุรกิจทางการเงินของ ธพ. ผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่มีใบอนุญาตการเงิน (non-bank) ผู้ประกอบธุรกิจนอกภาคการเงิน (non-financial) ตลอดจนบริษัทที่ปรึกษาทางธุรกิจและกฎหมาย
- 2) ภาคประชาสังคม ได้แก่ องค์กรนอกภาครัฐ (non-governmental organization: NGO) และประชาชน

3. สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องและผลการพิจารณาของ ธปท.

ธปท. พิจารณาคำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำถามทั้งหมดจาก public hearing พบว่า ส่วนใหญ่มีการสอบถามรายละเอียดของหลักเกณฑ์ในหลายมิติ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

- 1) สิ่งที่ ธปท. อยากเห็น (Green Line) สิ่งที่ ธปท. ไม่อยากเห็น (Red Line) และการประกอบธุรกิจของ Virtual Bank
- 2) คุณสมบัติสำคัญของผู้ขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank
- 3) แนวทางการกำกับดูแล Virtual Bank และเงื่อนไขการประกอบธุรกิจ
- 4) กระบวนการยื่นขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank และการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดดำเนินการ

โดย ธปท. และกระทรวงการคลัง จะนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวมาประกอบการจัดทำประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา และประกาศ ธปท. ที่เกี่ยวข้อง (หลักเกณฑ์ฯ) ต่อไป (รายละเอียดหน้า 2-10)

นอกจากนี้ ธปท. จะชี้แจงรายละเอียดของหลักเกณฑ์ฯ รวมถึงขั้นตอนและวิธีการขอจัดตั้ง Virtual Bank ใน (1) ชุดคำถาม-คำตอบ ที่จะเผยแพร่ทางเว็บไซต์ ธปท. และ (2) คู่มือสำหรับประชาชน ซึ่งจะระบุขั้นตอน วิธีการ ระยะเวลา ตลอดจนรายการเอกสารหลักฐานและแบบคำขอที่เกี่ยวข้องกับการขอจัดตั้ง Virtual Bank ต่อไป

¹ ธปท. ได้จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นรอบที่ 1 และเผยแพร่ทางเว็บไซต์ ธปท. (<https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/laws-and-rules/hearing/public-hearing-20230112-result.pdf>) เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2566

สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องและผลการพิจารณาของ ธปท.

1. สิ่งที่ ธปท. อยากรู้ (Green Line) สิ่งที่ ธปท. ไม่อยากรู้ (Red Line) และการประกอบธุรกิจของ Virtual Bank

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
1.1 สิ่งที่ ธปท. อยากรู้ (Green Line) เสนอให้ ธปท. สื่อสาร และออกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับรายละเอียดของการจัดทำกลไกเพื่อรองรับและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ให้บริการ ในการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังผู้ให้บริการรายอื่นภายใต้สิทธิตามกฎหมาย (เช่น ประเภทของข้อมูล วัตถุประสงค์ของการโอนข้อมูล)	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	ธปท. จะชี้แจงรายละเอียดให้ชัดเจนขึ้นในชุดคำถาม-คำตอบที่จะเผยแพร่ทางเว็บไซต์ ธปท. กล่าวคือ Virtual Bank จะต้องจัดให้มีกลไกที่รองรับและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ให้บริการในการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดจากการใช้บริการทางการเงินกับ Virtual Bank ไปยังผู้ให้บริการรายอื่นภายใต้สิทธิตามกฎหมายของผู้ให้บริการ อันสอดคล้องกับแนวนโยบายด้านการเปิดกว้างให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูล (Open Data) ของ ธปท. ทั้งนี้ ธปท. จะสื่อสารรายละเอียดของแนวนโยบายเรื่อง Open Data ดังกล่าวใน directional paper ที่เกี่ยวข้องต่อไป
1.2 สิ่งที่ ธปท. ไม่อยากรู้ (Red Line) 1.2.1 ขอทราบความชัดเจนเกี่ยวกับการพิจารณา เรื่อง การกระตุ้นการแข่งขันอย่างไม่เหมาะสม ว่ามีรายละเอียดอย่างไร 1.2.2 ขอทราบความชัดเจนเกี่ยวกับการพิจารณา เรื่อง การเอื้อประโยชน์ระหว่าง Virtual Bank กับผู้ถือหุ้น บริษัทในเครือของผู้ถือหุ้น หรือกิจการที่มีผลประโยชน์	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	ธปท. ได้ชี้แจงรายละเอียดประเด็นดังกล่าวไว้ในสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นรอบที่ 1 แล้ว กล่าวคือ 1.2.1 การพิจารณาว่า Virtual Bank ดำเนินการที่กระตุ้นให้เกิดการแข่งขันอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่นั้น ธปท. จะพิจารณาบนหลักการว่าการประกอบธุรกิจดังกล่าวมีลักษณะอันอาจก่อให้เกิด ความเสี่ยงต่อเสถียรภาพของระบบการเงินหรือเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของผู้ฝากเงินหรือผู้ให้บริการในวงกว้างหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ○ การแข่งขันแย่งผู้ให้บริการด้วยการตั้งราคาที่ไม่สอดคล้องกับต้นทุนและความเสี่ยง เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจอื่นไม่สามารถอยู่รอดในธุรกิจได้ หรือ ○ การแข่งขันกันปล่อยสินเชื่ออย่างไม่มี ความรับผิดชอบ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการก่อหนี้เกินตัวและซ้ำเติมปัญหานี้ครัวเรือนในปัจจุบันให้รุนแรงยิ่งขึ้น 1.2.2 การพิจารณาว่า Virtual Bank ดำเนินการที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้น² บริษัทในเครือของผู้ถือหุ้น หรือกิจการที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง³ รวมถึงการดำเนินการใด ๆ ในลักษณะที่ให้ผู้ถือหุ้น บริษัทในเครือของผู้ถือหุ้น หรือกิจการที่มี

² ในที่นี้ ผู้ถือหุ้น หมายความว่า บุคคลที่ถือหุ้นใน Virtual Bank ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมมากกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

³ กิจการที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง หมายความว่า บริษัทที่ Virtual Bank กรรมการของ Virtual Bank ผู้มีอำนาจในการจัดการของ Virtual Bank หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเหล่านี้ ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 49 แห่ง พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
เกี่ยวข้อง ว่ามีรายละเอียดอย่างไร		ผลประโยชน์เกี่ยวข้องใช้อำนาจตลาดเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ Virtual Bank อย่างไม่เหมาะสมหรือไม่นั้น ธปท. จะพิจารณานบนหลักการว่าการประกอบธุรกิจดังกล่าวมีลักษณะอันอาจก่อให้เกิด การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมและอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของผู้ฝากเงินหรือผู้ใช้บริการหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ○ การที่ Virtual Bank ให้สินเชื่อที่ไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทในเครือของผู้ถือหุ้น ○ การที่ Virtual Bank มีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการใช้อำนาจตลาดอย่างไม่เป็นธรรม หรือการกำหนดเงื่อนไขที่ผูกมัดคู่ค้าทางธุรกิจของกลุ่มบริษัทในเครือของผู้ถือหุ้น ให้ต้องใช้บริการทางการเงินกับ Virtual Bank เท่านั้น หรือ ○ การที่ Virtual Bank กีดกันหรือสร้างอุปสรรคในการส่งข้อมูลส่วนบุคคลที่ผู้ใช้บริการขอให้ส่งหรือโอนไปยังผู้ให้บริการรายอื่นภายใต้สิทธิตามกฎหมายของผู้ใช้บริการ
1.3 ช่องทางการให้บริการ 1.3.1 เสนอให้ Virtual Bank ไม่ต้องมีแผนทยอยลดการให้บริการผ่านตัวแทนทางการเงิน (banking agent) เนื่องจากเป็นช่องทางในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการรายย่อย หรือธุรกิจขนาดเล็ก รวมถึงรองรับกรณีเหตุฉุกเฉิน 1.3.2 ขอทราบแนวทางในการพิจารณาคุณสมบัติและการคัดเลือก banking agent	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	ธปท. พิจารณาแล้วคงแนวทางเดิม เนื่องจากเห็นว่าข้อกำหนดดังกล่าวมีความยืดหยุ่น รวมถึงจะเป็นการสนับสนุนให้ระบบสถาบันการเงินไทยเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้โดยไม่กระทบต่อการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ ดังนี้ 1.3.1. Virtual Bank สามารถให้บริการรับฝากเงิน (cash-in) และถอนเงิน (cash-out) ผ่าน banking agent หรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ให้บริการอื่น เช่น ATM pool ได้ เพื่อสนับสนุนให้ผู้ใช้บริการบางกลุ่มที่ยังจำเป็นต้องใช้เงินสด ในช่วงที่ระบบการเงินไทยยังไม่พร้อมเข้าสู่กระบวนการดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบสามารถใช้บริการจาก Virtual Bank ได้ อย่างไรก็ตาม Virtual Bank จะต้องไม่พึ่งพาช่องทางดังกล่าวมากเกินไปจนสมควร ทั้งนี้ ผู้ขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank (ผู้ขออนุญาตฯ) สามารถขอให้บริการผ่าน banking agent หรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ให้บริการอื่นได้ตั้งแต่ขั้นตอนการยื่นขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank โดยผู้ขออนุญาตฯ จะต้องนำเสนอแผนการทยอยลดการให้บริการผ่านช่องทางดังกล่าวมาประกอบกันด้วย ทั้งนี้ ธปท. ไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการทยอยลดการให้บริการผ่านช่องทางดังกล่าว โดยให้ผู้ขออนุญาตฯ พิจารณาได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อการให้บริการแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย 1.3.2 การแต่งตั้ง banking agent ต้องได้รับอนุญาตจาก ธปท. และ banking agent จะต้องมีคุณสมบัติตามประกาศ ธปท. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การให้บริการจากพันธมิตรทางธุรกิจ (business partner) ของสถาบันการเงิน โดย Virtual Bank ต้องคำนึงถึงความพร้อมทั้งในด้านระบบงานและบุคลากรที่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการความเสี่ยงและดูแลลูกค้า ทั้งนี้ สำหรับการคัดเลือก banking agent นั้น Virtual Bank ควรมีแนวทางการพิจารณาที่ครอบคลุมหลายมิติ เช่น ความสามารถทางเทคนิค ความเชี่ยวชาญ และความพร้อมในการให้บริการลูกค้า สถานะความมั่นคงทางการเงิน และชื่อเสียงทางธุรกิจของ banking agent

2. คุณสมบัติสำคัญของผู้ขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank (ผู้ขออนุญาตฯ)

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
2.1 คุณสมบัติด้านธรรมาภิบาล 2.1.1 ขอรบว่าขอบเขตการห้ามไม่ให้ Virtual Bank แต่งตั้งกรรมการและผู้มีอำนาจในการจัดการ ที่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือพนักงาน ของสถาบันการเงินแห่งอื่นในเวลาเดียวกันว่า ครอบคลุมถึงสถาบันการเงินในต่างประเทศหรือไม่ 2.1.2 เสนอให้ผู้ขออนุญาตฯ สามารถระบุรายชื่อกรรมการและผู้มีอำนาจในการจัดการของ Virtual Bank ได้ภายหลังจากได้รับใบอนุญาต 2.1.3 สอบถามว่าในช่วงยื่นขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank ผู้ขออนุญาตฯ สามารถระบุรายชื่อกรรมการและผู้มีอำนาจในการจัดการที่ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสำคัญของสถาบันการเงินแห่งอื่นอยู่ ได้หรือไม่	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน ○ ประชาชน	รพท. จะกำหนดให้ชัดเจนขึ้นในหลักเกณฑ์ฯ และชุดคำถาม-คำตอบที่จะเผยแพร่ทางเว็บไซต์ รพท. หรือคู่มือสำหรับประชาชน กล่าวคือ 2.1.1 การห้ามไม่ให้บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งกรรมการและผู้มีอำนาจในการจัดการของ Virtual Bank ดำรงตำแหน่งกรรมการและผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินแห่งอื่นในเวลาเดียวกันนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นระหว่าง Virtual Bank และสถาบันการเงินแห่งอื่นที่ทำธุรกิจและแข่งขันในตลาดเดียวกัน (เช่น การล่วงรู้ความลับ หรือ การแข่งขันระหว่างกัน) และส่งเสริมให้กรรมการและผู้มีอำนาจในการจัดการของ Virtual Bank คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดขององค์กรเป็นสำคัญ ดังนั้น ข้อห้ามข้างต้นจึงไม่รวมถึงการดำรงตำแหน่งดังกล่าวในนิติบุคคลอื่นที่ไม่ได้แข่งขันโดยตรงในตลาดเดียวกันกับ Virtual Bank (เช่น ผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน บริษัทโฮลดิ้ง และสถาบันการเงินในต่างประเทศ เป็นต้น) อย่างไรก็ตาม บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งกรรมการและผู้มีอำนาจในการจัดการของ Virtual Bank ยังต้องคำนึงถึงหลักการอุทิศเวลาในการบริหารจัดการงานของ Virtual Bank ให้ได้อย่างเต็มที่ด้วย 2.1.2 รพท. พิจารณาแล้วยังคงแนวทางเดิม โดยในช่วงยื่นขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank ผู้ขออนุญาตฯ จะต้องระบุชื่อบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ ○ ประธานคณะกรรมการ Virtual Bank ○ กรรมการในคณะกรรมการ Virtual Bank ที่มีประสบการณ์ในงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือการให้บริการด้านดิจิทัลอย่างน้อย 3 ปี อย่างน้อย 1 ท่าน ○ ประธานกรรมการบริหาร ผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่า ที่เรียกชื่ออย่างอื่น และ ○ ผู้บริหารระดับสูงสุดด้าน IT ที่มีประสบการณ์ในงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือการให้บริการด้านดิจิทัลอย่างน้อย 3 ปี เนื่องจากบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนการประกอบธุรกิจของ Virtual Bank และคาดหวังให้บุคคลเหล่านี้มีส่วนร่วมในกระบวนการยื่นขออนุญาตจัดตั้งฯ ตามความเหมาะสมด้วย 2.1.3 ในช่วงยื่นขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank ผู้ขออนุญาตฯ สามารถระบุรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นกรรมการและผู้มีอำนาจในการจัดการของ Virtual Bank โดยที่บุคคลดังกล่าวยังไม่จำเป็นต้องออกจากการดำรงตำแหน่งในสถาบันการเงินแห่งอื่นได้ ทั้งนี้ จนกว่าผู้ขออนุญาตฯ จะได้รับใบอนุญาตให้จัดตั้ง Virtual Bank และขอแต่งตั้งกรรมการและผู้มีอำนาจในการจัดการต่อ รพท. ในภายหลัง

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
2.1.4 ขอคำอธิบายนิยามและรายละเอียดการระบุผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง (beneficial owner) 2.1.5 ขอทราบหลักการพิจารณาความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้าน IT ของผู้บริหารระดับสูงสุดด้าน IT ของ Virtual Bank 2.1.6 ขอทราบรายละเอียดในการจัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกลุ่มธุรกิจทางการเงิน (กลุ่มธุรกิจฯ) สำหรับ Virtual Bank 2.1.7 ขอทราบหลักการพิจารณาผู้ถือหุ้นที่มีนัยต่อความสำเร็จ และกรณีที่ Virtual Bank สามารถเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นกลุ่มดังกล่าวได้		2.1.4 Beneficial owner หมายถึง บุคคลธรรมดาผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือมีอำนาจควบคุมกิจการของนิติบุคคล โดยการพิจารณาผู้ถือหุ้นของสถาบันการเงิน (รวมถึง Virtual Bank) ธปท. จะพิจารณาการถือหุ้นของบุคคล (บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ทั้งทางตรงทางอ้อม โดยในกรณีการถือหุ้นทางอ้อมจะนับรวม “ผู้ที่เกี่ยวข้อง” ตามนิยามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และในกรณีที่สถาบันการเงินมีผู้ถือหุ้นเป็นนิติบุคคลจะพิจารณาถึงอำนาจควบคุมของนิติบุคคลขึ้นไปทุกทอดจนกว่าจะถึง beneficial owner ของนิติบุคคลในทอดสุดท้าย ทั้งนี้ ธปท. จะจัดทำตัวอย่างการพิจารณา beneficial owner ให้ชัดเจนขึ้นในคู่มือสำหรับประชาชนต่อไป 2.1.5 ผู้บริหารระดับสูงสุดด้าน IT ต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ตามขอบเขตงานที่เกี่ยวข้องกับ IT ที่มีการระบุไว้ในประกาศ ธปท. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Risk) ของสถาบันการเงิน เช่น IT operation, IT security, IT development 2.1.6 เนื่องจาก Virtual Bank เป็นสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้ พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 จึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มธุรกิจฯ ซึ่งได้คำนึงถึงปัจจัยด้านธุรกิจ ความเสี่ยงต่อความมั่นคง ความเชื่อมั่นของประชาชน และมาตรฐานการกำกับดูแลในต่างประเทศ เช่นเดียวกับ ธพ. รายอื่น ทั้งนี้ ผู้ขออนุญาตฯ ต้องจัดทำแผนเปลี่ยนแปลงหรือจัดตั้งโครงสร้างกลุ่มธุรกิจฯ ดังนี้ ○ กรณี Virtual Bank อยู่ในกลุ่มธุรกิจฯ ของสถาบันการเงิน : ให้บริษัทแม่ของกลุ่มธุรกิจฯ ปฏิบัติตามประกาศ ธปท. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลโครงสร้างและขอบเขตธุรกิจของกลุ่มธุรกิจฯ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกลุ่มธุรกิจฯ ดังกล่าว ต้องไม่เป็นการมีโครงสร้างกลุ่มธุรกิจฯ ที่เอื้อประโยชน์ให้บริษัทในกลุ่มธุรกิจฯ จนนำไปสู่การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ○ กรณี Virtual Bank ไม่ได้อยู่ในกลุ่มธุรกิจฯ ของสถาบันการเงิน : การยื่นขออนุญาตจัดตั้งกลุ่มธุรกิจฯ จะต้องครอบคลุมบริษัทที่ประกอบธุรกิจทางการเงินทั้งหมดที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจฯ เดียวกันกับผู้ขออนุญาตฯ โดยบริษัทแม่ของกลุ่มธุรกิจฯ ดังกล่าว ต้องเป็น (1) บริษัทโฮลดิ้งที่จดทะเบียนในประเทศไทยและไม่ได้ทำธุรกิจของตนเอง (non-operating company) หรือ (2) บริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยที่มีหน่วยงานกำกับดูแลเฉพาะ (regulated entity) ที่มีการกำกับดูแลเป็นที่ยอมรับของ ธปท. (เช่น ก.ล.ต. และ คปภ.) 2.1.7 ผู้ถือหุ้นที่มีนัยต่อความสำเร็จ หมายความว่า ผู้ที่ถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของ Virtual Bank ที่ ธปท. พิจารณาแล้วเห็นว่ามีส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของ Virtual Bank ให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินรูปแบบใหม่หรือเพิ่มประสิทธิภาพของบริการทางการเงินที่มีอยู่เดิมผ่านช่องทางดิจิทัลได้ตามแผนการประกอบธุรกิจที่นำเสนอต่อ ธปท. โดยหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความสามารถ และความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจตามแผนการ

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
		ประกอบธุรกิจดังกล่าว ดังนั้น โดยหลักการแล้ว ธปท. จึงห้าม Virtual Bank เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการถือหุ้นที่จะกระทบต่อการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นที่มีนัยต่อความสำเร็จ เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจาก ธปท. โดยในการพิจารณาดังกล่าว ธปท. จะคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับ Virtual Bank ลูกค้าของ Virtual Bank และระบบสถาบันการเงินไทย เป็นสำคัญ
2.2 คุณสมบัติด้านความเชี่ยวชาญในการให้บริการดิจิทัล และด้านการใช้เทคโนโลยีที่ยืดหยุ่น มั่นคง ปลอดภัย เสนอให้ Virtual Bank สามารถใช้งาน core banking system ของสถาบันการเงินพันธมิตรได้ในรูปแบบของการเช่าใช้ระบบ โดยอาจกำหนดให้มีการแบ่งแยกระบบที่ชัดเจน และให้มี IT security/risk audit ตรวจสอบ	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	ธปท. พิจารณาแล้วคงแนวทางเดิม คือ Virtual Bank ต้องไม่ใช่ระบบงานหลัก ได้แก่ ระบบเงินฝาก ระบบสินเชื่อ ระบบงานการให้บริการทางอินเทอร์เน็ต (Internet Banking) และ ระบบงานการให้บริการทางอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Banking) ร่วมกับระบบงานของสถาบันการเงินแห่งอื่นไม่ว่าในประเทศไทยหรือต่างประเทศ เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากความเสี่ยงจากการเชื่อมโยงและการพึ่งพาระหว่างกัน (contagion risk) ความเสี่ยงด้านข้อมูลรั่วไหล และความเสี่ยงด้านภัยคุกคามด้านไซเบอร์ ทั้งนี้ Virtual Bank ต้องบริหารจัดการความเสี่ยงด้าน IT ตามประกาศ ธปท. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Risk) ของสถาบันการเงินอย่างเคร่งครัด

3. แนวทางการกำกับดูแล Virtual Bank และเงื่อนไขการประกอบธุรกิจ

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
3.1 การกำกับดูแลในภาพรวม 3.1.1 ขอความชัดเจนว่าการกำหนดให้ระบบ IT ที่รองรับการให้บริการผ่านช่องทางดิจิทัลของ Virtual Bank ต้องไม่หยุดชะงักเกิน 8 ชั่วโมงใน 1 ปี นั้น หมายถึงเฉพาะการหยุดชะงักแบบไม่ได้เตรียมการ (unplanned) หรือรวมถึงการหยุดให้บริการเพื่อปรับปรุงระบบ (planned) ด้วย	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	ธปท. จะขยายความให้ชัดเจนในชุดคำถาม-คำตอบที่จะเผยแพร่ทางเว็บไซต์ ธปท. กล่าวคือ 3.1.1 Virtual Bank ต้องสามารถรองรับการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยระบบ IT ที่รองรับการให้บริการผ่านช่องทางดิจิทัลของ Virtual Bank จะหยุดชะงักแบบไม่ได้เตรียมการ (unplanned downtime หรือ incident) ได้ไม่เกิน 8 ชั่วโมงใน 1 รอบปีปฏิทิน นอกจากนี้ ในการหยุดชะงักแต่ละครั้ง Virtual Bank ต้องใช้ระยะเวลากู้คืนระบบให้กลับมาให้บริการได้ไม่เกิน 2 ชั่วโมง 3.1.2 Virtual Bank สามารถจัดทำแผนการให้บริการงานด้าน IT จากบุคคลภายนอก (IT outsourcing) ได้ ตามประกาศ ธปท. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Risk) ของสถาบันการเงิน

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
3.1.2 ขอทราบขอบเขตงานด้าน IT ที่ ธปท. อนุญาตให้ Virtual Bank สามารถว่าจ้างผู้ให้บริการภายนอกได้		
3.2 การกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมสำหรับการขอผ่อนผันการถือหุ้นใน Virtual Bank เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 3.2.1 การใช้ชื่อ เครื่องหมาย หรือตราสัญลักษณ์ – เสนอห้าม Virtual Bank ใช้ชื่อ เครื่องหมาย หรือตราสัญลักษณ์ที่เหมือน ใกล้เคียง หรือสื่อถึงชื่อของ ธุรกิจเดิม/ธุรกิจที่เกี่ยวข้องของกลุ่มผู้ขออนุญาตฯ – ขอทราบรายละเอียดว่าการห้าม Virtual Bank ใช้ชื่อ เครื่องหมาย หรือตราสัญลักษณ์ที่เหมือน ใกล้เคียง หรือสื่อถึงสถาบันการเงินหรือกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินแห่งอื่น หมายรวมถึงสถาบันการเงินในต่างประเทศด้วยหรือไม่ 3.2.2 เสนอขยายระยะเวลาแก่สถาบันการเงินที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจฯ เดียวกับ Virtual Bank หรือเป็นกิจการที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกัน ให้สามารถสนับสนุนเงินทุนในรูปแบบเงินให้สินเชื่อแก่	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	ธปท. พิจารณาแล้วคงแนวทางเดิม ทั้งนี้ จะขยายความรายละเอียดให้ชัดเจนขึ้นในหลักเกณฑ์ฯ ชุดคำถาม-คำตอบที่จะเผยแพร่ทางเว็บไซต์ ธปท. และในคู่มือสำหรับประชาชน 3.2.1 การห้ามสถาบันการเงิน (หรือบริษัทแม่โฮลดิ้ง) และ Virtual Bank ใช้ชื่อ เครื่องหมาย หรือตราสัญลักษณ์ที่เหมือน ใกล้เคียง หรือสื่อถึงสถาบันการเงินหรือกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินไม่ว่าจะอยู่หรือไม่อยู่ในกลุ่มธุรกิจฯ เดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดว่าสถาบันการเงิน (หรือบริษัทแม่โฮลดิ้ง) ดังกล่าวมีส่วนรับผิดชอบในธุรกรรมของ Virtual Bank ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงหรือการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน (หรือบริษัทแม่โฮลดิ้ง) นั้น ๆ ดังนั้น หลักเกณฑ์ข้างต้นจึงไม่รวมถึงบริษัทอื่นในกลุ่มที่มิใช่สถาบันการเงิน หรือสถาบันการเงิน (หรือบริษัทแม่โฮลดิ้ง) ในต่างประเทศ 3.2.2 ธปท. พิจารณาแล้วคงหลักการเดิม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ Virtual Bank ที่ออกจากช่วง phasing และเข้าสู่ช่วงการดำเนินธุรกิจเต็มรูปแบบ (full functioning) แล้ว ประกอบธุรกิจด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยไม่พึ่งพิงเงินสนับสนุนในรูปแบบสินเชื่อจากสถาบันการเงินอื่นที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจฯ หรือเป็นกิจการที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีเป็นการให้กู้ยืมระหว่างธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารจัดการสภาพคล่องระยะสั้น และการแก้ไขปัญหาฐานะของ Virtual Bank เมื่อประสบภาวะวิกฤติทางการเงิน 3.2.3 สถาบันการเงินสามารถคิดค่าบริการแก่ Virtual Bank ทั้งที่อยู่ในหรือนอกกลุ่มธุรกิจฯ บนหลักความสมเหตุสมผล โดยอ้างอิงจากต้นทุนหรืออัตราที่เรียกเก็บกันในตลาดทั่วไป โดยต้องไม่เป็นการเอื้อประโยชน์จนเกินสมควรแก่เหตุให้แก่บุคคลหรือนิติบุคคลใด

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
Virtual Bank ได้ยาวนานกว่าช่วงการดำเนินกิจการในช่วงแรก (phasing) ของ Virtual Bank 3.2.3 ขอทราบว่าสถาบันการเงินสามารถให้บริการแก่ Virtual Bank ที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจฯ ในอัตราค่าบริการแบบพิเศษได้หรือไม่ (เช่น บริการด้านลูกค้าสัมพันธ์ หรือการทวงถามหนี้ให้กับ Virtual bank)		
3.3 แผนรองรับกรณีเลิกกิจการ (exit plan) 3.3.1 ขอทราบหลักเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมของ exit plan 3.3.2 เสนอให้ผู้ขออนุญาตฯ จัดทำ exit plan แยกกันในแต่ละกรณี คือ (1) กรณีที่เลิกกิจการด้วยตัวเอง (voluntary) และ (2) กรณีที่ต้องเลิกกิจการจากการดำเนินการธุรกิจบกพร่องและเกิดผลขาดทุนจนไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง 3.3.3 เสนอให้ Virtual Bank ต้องดำรงเงินกองทุนในอัตราส่วนที่เข้มกว่า ธพ. ปัจจุบัน	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	ธพท. พิจารณาแล้วคงหลักการเดิม และจะขยายความให้ชัดเจนขึ้นในหลักเกณฑ์ฯ และในคู่มือสำหรับประชาชน 3.3.1 และ 3.3.2 ผู้ขออนุญาตฯ จะต้องจัดทำ exit plan เพื่อรองรับกรณีที่ Virtual Bank ต้องเลิกกิจการในช่วง phasing โดยจะต้องระบุแนวทางในการเลิกประกอบกิจการ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน และแนวทางการดูแลผู้มีส่วนได้เสียของ Virtual Bank โดยเฉพาะผู้ฝากเงินได้อย่างเหมาะสมและทันกาล ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีความสอดคล้องกับรูปแบบและแผนการประกอบธุรกิจของ Virtual Bank โดยครอบคลุมกรณีและรายละเอียดตามที่ ธพท. จะกำหนดในคู่มือสำหรับประชาชนต่อไป โดย Virtual Bank อาจจัดทำแผนเพื่อรองรับกรณีออกจากการทำธุรกิจด้วยตัวเอง (voluntary) เพิ่มเติมได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจมีจุดเริ่มต้นดำเนินการตามแผนการเลิกประกอบกิจการ (exit trigger) ที่แตกต่างจากกรณีที่ Virtual Bank มีผลการดำเนินงานที่นำไปสู่ปัญหาจนไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ 3.3.3 ธพท. กำกับดูแลความเพียงพอเงินกองทุนของ Virtual Bank โดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับ ธพ. ปัจจุบัน โดยมีการกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำที่ ธพ. (รวม Virtual Bank) ต้องดำรงตาม Pillar 1 และมีอำนาจสั่งการให้ ธพ. (รวม Virtual Bank) ดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติมตามความเสี่ยงตามแนวทาง Pillar 2 ได้ ทั้งนี้ ธพท. จะพิจารณาตามความเสี่ยงของ ธพ. แต่ละแห่ง (รวม Virtual Bank)

4. กระบวนการยื่นขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank และการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดดำเนินการ

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
4.1 การรับรองประมาณการข้อมูลทางการเงิน (financial projection) 4.1.1 ขอรายละเอียดที่ต้องแสดงใน financial projection และการจัดทำแบบฟอร์มสำหรับผู้ขออนุญาตฯ กรอกข้อมูลดังกล่าว 4.1.2 เสนอให้ผู้ที่มีคุณวุฒิ Chartered Financial Analyst (CFA) สามารถเป็นผู้รับรอง financial projection ได้	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน ○ ประชาชน	รพท. พิจารณาแล้วคงหลักการเดิม และจะขยายความให้ชัดเจนขึ้นในคู่มือสำหรับประชาชน 4.1.1 ผู้ขออนุญาตฯ จะต้องจัดทำ financial projection ล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งจะประกอบด้วย (1) งบแสดงฐานะการเงิน (balance sheet) และ (2) งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ (income statement) โดยจะต้องแสดงข้อสมมติสำคัญที่ใช้ประกอบการจัดทำประมาณการ ทั้งนี้ financial projection ดังกล่าวจะต้องได้รับการรับรองในแง่ความสมเหตุสมผลของข้อสมมติและความถูกต้องตามหลักการบัญชีในลักษณะการให้ความเชื่อมั่นในระดับพอประมาณ (moderate level of assurance) จากผู้สอบบัญชีซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียน และได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี (Certified Public Accountant: CPA) โดย รพท. จะจัดทำแบบฟอร์ม (template) ให้ผู้ขออนุญาตฯ ใช้อ้างอิงประกอบการจัดทำ financial projection ในคู่มือสำหรับประชาชนต่อไป 4.1.2 เนื่องจากการรับรองตามข้อ 4.1.1 จะต้องเป็นไปตาม “มาตรฐานงานที่ให้ความเชื่อมั่น รหัส 3400 การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคต (TSAE 3400)” ดังนั้น รพท. เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิ CPA จึงมีความเหมาะสมสำหรับการให้การรับรองตามมาตรฐานดังกล่าว อย่างไรก็ดี ผู้รับรอง financial projection ดังกล่าวอาจมีใบอนุญาต CFA ด้วยก็ได้
4.2 การประเมินแผนการดำเนินงานด้านระบบ IT ณ ตอนยื่นขออนุญาตจัดตั้ง 4.2.1 ขอรายละเอียดเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกด้าน IT ดังนี้ - ประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญภายนอกด้าน IT ครอบคลุมอะไรบ้าง - สามารถว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญภายนอกด้าน IT จากต่างประเทศได้หรือไม่ - ใบรับรอง (certificate) ที่อย่างน้อยครอบคลุมเรื่อง IT/cyber security เช่น CISM CISSP หมายถึง ในนามบุคคลหรือในนามบริษัท	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	รพท. จะขยายความให้ชัดเจนขึ้นในคู่มือสำหรับประชาชน 4.2.1 รพท. คาดหวังให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกด้าน IT จะต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการประเมินหรือตรวจสอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ Virtual Bank แห่งอื่น หรือ รพท. ที่มีการให้บริการ Digital Banking เช่น Mobile Banking หรือ Internet Banking รวมทั้ง ต้องมีใบรับรองตามที่ รพท. กำหนดในนามบุคคล ทั้งนี้ ผู้ขออนุญาตฯ สามารถว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญภายนอกด้าน IT จากภายในหรือภายนอกประเทศก็ได้

ประเด็นความคิดเห็น	ผู้แสดงความคิดเห็น	ผลการพิจารณา
4.2.2 ขอรบขอบเขตการประเมินแผนการดำเนินงานด้านระบบ IT ว่าครอบคลุมถึงความสมเหตุสมผลและสอดคล้องกันกับแผนการประกอบธุรกิจของผู้ขออนุญาตฯ ด้วยหรือไม่		4.2.2 ธปท. คาดหวังให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกด้าน IT ประเมินถึงความสมเหตุสมผลและสอดคล้องกันของแผนการดำเนินงานด้าน IT และแผนการประกอบธุรกิจของผู้ขออนุญาตฯ ด้วย
4.3 แนวทางการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะในการยื่นขออนุญาตฯ	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	ธปท. จะจัดทำและเผยแพร่คู่มือสำหรับประชาชนก่อนกำหนดวันเปิดให้ยื่นขออนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank โดยจะระบุรายละเอียดที่จำเป็นสำหรับการยื่นคำขออนุญาตฯ ได้แก่ (1) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการยื่นคำขออนุญาตฯ (2) ช่องทางการยื่นคำขออนุญาตฯ (3) ขั้นตอน ระยะเวลา และส่วนงานที่รับผิดชอบ (4) รายการเอกสาร และหลักฐานประกอบ และ (5) แบบฟอร์มที่ใช้สำหรับการยื่นคำขออนุญาตฯ
4.4 แนวทางในการพิจารณาคัดเลือกผู้ขออนุญาตฯ ขอรบลำดับในการพิจารณาคำขออนุญาตฯ	○ ผู้ประกอบธุรกิจเอกชน	ธปท. จะเปิดให้ผู้สนใจจัดตั้ง Virtual Bank ยื่นคำขออนุญาตฯ รวมถึงเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องมายัง ธปท. ภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ประกาศกระทรวงการคลังว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank) มีผลบังคับใช้ โดย ธปท. จะพิจารณาคำขออนุญาตฯ <u>ทุกรายพร้อมกัน</u> หลังครบกำหนดวันปิดรับคำขออนุญาตฯ